

การศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เพ็ญพนอ พ่วงแพ¹ อนงค์พร สมานชาติ²
และกัลยา เทียนวงศ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ 2) ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์พี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 36 คน และผู้ใช้บัณฑิตในสาขาสังคมศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ใช้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความพึงพอใจด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 รองลงมาคือ ด้านผลงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 และด้านทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 ส่วนอันดับสุดท้ายคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 (2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา พบว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ควรพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น ด้านความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการทำงานเป็นทีม

คำสำคัญ : 1. คุณลักษณะ 2. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3. สังคมศึกษา

¹ อาจารย์ ดร. ประจำสาขาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล : phenphanor@hotmail.com
โทร : 03 425 5796

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โทร : 03 425 5796

³ อาจารย์ ดร.ประจำสาขาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล : kanlayatiean@yahoo.com โทร : 03 425 5796

A study of characteristics of pre-service students in the social studies program, Faculty of Education, Silpakorn University

Phenphanor Phuangphae⁴, Anongporn Smanchat⁵

and Kanlaya Tiewwong⁶

Abstract

This survey research's objectives includes: (1) to study the characteristics of pre-service students in the Social Studies Program, Faculty of Education, Silpakorn University, and (2) to analyze related stakeholders' opinions and suggestions for pre-service students in the social studies program. The subjects were 36 school supervisors and 5 employers. The instruments used to collect data were interviews and questionnaires. The descriptive statistics including percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and content analysis were applied in this analyses.

The findings revealed that (1) the characteristics of pre-service students in the Social Studies Programs, Faculty of Education, Silpakorn University was at a high level with the mean score of 4.44 and the standard deviation of 0.59. When data were classified in each dimension, it was found that employers' satisfaction with pre-service students' ability and knowledge in practice was at the highest level ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.56). The assessment of pre-service students' works was at the high level ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.57). The assessment of pre-service students' professional skills was at a high level ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.62). The assessment of pre-service students' virtue, morality and ethics was also at a high level ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.60). (2) The opinions and suggestions based on the stakeholders were that Faculty of Education, Silpakorn University should develop pre-service students' professional training in a variety of skills, such as the ability to manage learning, proficiency in English, skills in using new technologies, morals and ethics, and good teamwork skills.

Keywords: 1. Characteristics 2. Pre-service students 3. Social studies

⁴ Lecturer, Ph.D., Teaching Social Program, Faculty of Education, Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.
Email address: phenphanor@gmail.com Tel: 03 425 5796

⁵ Associate Professor, Teaching Social Program, Faculty of Education, Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.
Tel: 03 425 5796

⁶ Lecturer, Ph.D., Teaching Social Program, Faculty of Education, Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.
Email address: kanlayatiewn@yahoo.com Tel: 03 425 5796

บทนำ

การศึกษานับเป็นโครงสร้างพื้นฐานของทุกสังคม เพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ การศึกษา มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะการศึกษาคือชีวิต และชีวิตคือการศึกษา ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษา สำหรับการพัฒนาตน และเมื่อสมาชิกของสังคมได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพแล้ว สังคม และประเทศชาติ ก็จะได้รับการพัฒนาต่อไปด้วย (Yunyaow, 2014: 1) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564) ที่ได้มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย ด้วยกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และจากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มีการกำหนดให้อุดมศึกษาไทย ต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤตและชี้นำการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติและท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ผลิดักำลังคนที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีสุขภาพทางกายและจิตใจ รวมทั้งพัฒนาอาจารย์ให้เป็นมืออาชีพ และผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพให้เป็นอาจารย์ พัฒนาวิชาชีพอาจารย์ให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ที่มีการจัดการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ความคิด สร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของประเทศไทย (Office of Quality Assurance in Education, Silpakorn University, 2015: 6) และจากโครงการปาฐกถา ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ครั้งที่ 2 ของภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา ได้พบว่า ครูศาสตร์หรือครูศึกษาคควรมีการปฏิรูป เพื่อพัฒนาโครงสร้าง ระบบ กระบวนการ การจัดการผลิต และพัฒนาครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของชีวิตและสังคม (Amonvivat, 2011: 2-3)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 52 ได้กำหนดเจตนารมณ์ที่จะให้มีระบบการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู การผลิตครูที่มีคุณภาพนั้น ไม่เพียงแต่จะเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการให้ความรู้และประสบการณ์แก่นักศึกษาอย่างเต็มที่ในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบัน แต่ควรรได้มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้และลักษณะของการเป็นครู ตลอดระยะเวลาที่กำลังศึกษาอยู่ ด้วยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยการฝึกสอน กล่าวได้ว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาครู เพราะการสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งไม่สามารถกำหนดได้ตายตัวว่าจะต้องใช้ทฤษฎี หรือกฎเกณฑ์ใดจึงจะเหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสบความสำเร็จได้ ที่สำคัญการได้มีโอกาสฝึกใช้ความรู้ ทักษะเทคนิคต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการช่วยเหลือแนะนำของอาจารย์จะสามารถช่วยพัฒนานักศึกษาที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูได้ (Lowriendee & Mongkol, 2002: 1-2)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวิสัยทัศน์คือ “เป็นสถาบันชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการศึกษา (Excellent Educational Organization: EEO) การผลิตและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาการวิจัย ตลอดจนให้บริการทางการศึกษาได้อย่างครอบคลุมทุกด้านในระดับสากล” โดยมีพันธกิจในการดำเนินการ 5 ประการ ได้แก่ 1) ผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2) ส่งเสริมความเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้านการศึกษา การวิจัย นวัตกรรมทางการศึกษา 3) อนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย ไปสู่ประชาคมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล 4) ให้บริการวิชาการด้านศึกษาศาสตร์และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อสังคม และ 5) จัดการศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ 5 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม 2) เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้านการศึกษา การวิจัย นวัตกรรมทางการศึกษา 3) เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยไปสู่ประชาคมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล 4) เพื่อให้บริการวิชาการด้านศึกษาศาสตร์และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อสังคม 5) เพื่อจัดการศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (Faculty of Education, Silpakorn University, 2015: 9-10)

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา เป็นหลักสูตรหนึ่งของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และประสบการณ์ทางสังคมศึกษา ที่รอบรู้ อย่างลึกซึ้งมีทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถประยุกต์ศิลปวิทยาการทางสังคมศึกษาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรดังกล่าวจึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตครูสังคมที่คุณภาพ มีองค์ความรู้และทักษะทางวิชาการ และส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถทำงานเป็นทีม และทำงานร่วมกับผู้อื่น สาขาวิชาได้ตระหนักถึงความจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลผลิต (product) ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ซึ่งก็คือ คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา เพื่อนำข้อมูลและนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

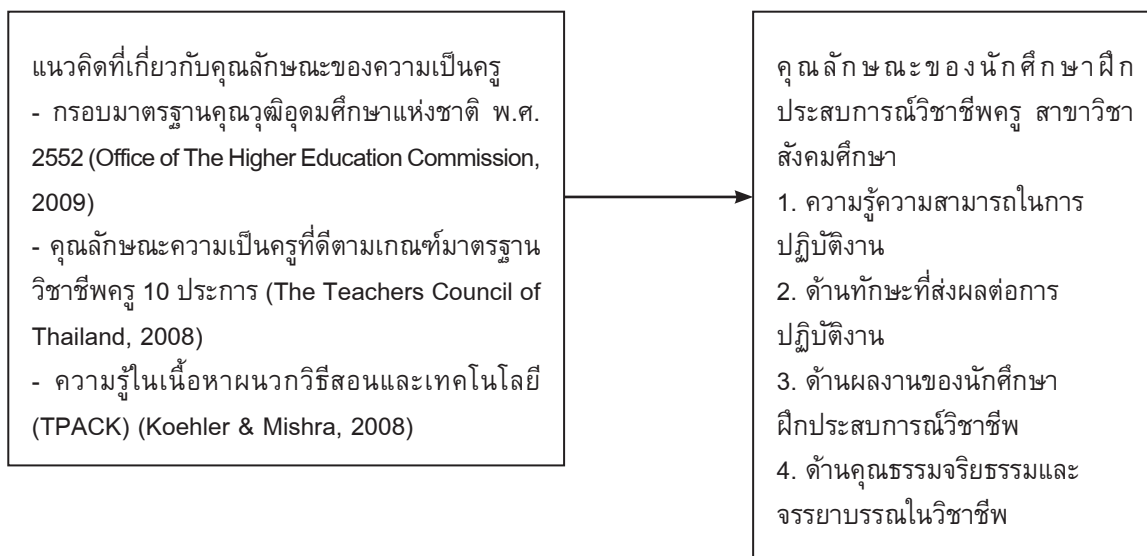
1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษาในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านผลงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีคุณลักษณะอยู่ในระดับใด
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษาเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 อาจารย์พี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาคการศึกษา ปลาย ปีการศึกษา 2559 จำนวน 36 คน ได้รับการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

1.2 ผู้ใช้บัณฑิตในสาขาสังคมศึกษา จำนวน 5 คนที่มีประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2559

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

ทำให้ทราบคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไปในอนาคต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ 2 ข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) คือ

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มี 4 ข้อ 2) ด้านทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน มี 5 ข้อ 3) ด้านผลงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมี 5 ข้อ และ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ มี 6 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา มีทั้งหมด 2 ประเด็นดังนี้ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

แนวทางการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและปรับเนื้อหาในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2. สร้างข้อคำถามตามโครงสร้างการศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวนรวมทั้งสิ้น 3 ท่าน และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Consistency: IOC) และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. ทดลองใช้เครื่องมือ โดยนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ใช่เป้าหมาย เพื่อศึกษาผลการใช้ และนำมาปรับสำนวนภาษาให้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

5. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายจริง

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มารวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สามารถแยกรายละเอียดได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านผลงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สาขาวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา ได้ต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษาตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษาด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 รองลงมา มีคุณลักษณะด้านผลงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 และด้านทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 และอันดับสุดท้าย คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ อยู่ในระดับ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา พบว่า ควรมีพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น ด้านความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการทำงานเป็นทีม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษาตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษามีความรู้ ความสามารถทางวิชาการสามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านสังคมศึกษาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของ Department of Curriculum and Instruction (2016: 5) ที่กล่าวถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อให้นักศึกษามีความสามารถทางวิชาการ สามารถแสดงศักยภาพของตนเองในด้านวิชาการ และพัฒนาตนเองให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Lowriendee & Mongkol (2002: 12) ที่กล่าวถึง การเป็นครูที่มีคุณภาพตามปณิธานของหลักสูตร ได้แก่ การเป็นบุคคลที่มีความรู้อย่างกว้างขวางและลุ่มลึก โดยมีความรู้ลุ่มลึกในศาสตร์ที่ตนเองรับผิดชอบสอน มีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน และการดำเนินชีวิตตามบทบาทผู้มีอาชีพเป็นครู เป็นบุคคลที่เป็นชุมทรัพย์แห่งความรู้ อันเป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพครูต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิด Pandee & Uamcharoen (2016: 1393-1398) ที่กล่าวถึง นักศึกษามีความรู้ในการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน เพราะมีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ได้แก่ การวางแผน การออกแบบ การจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์หรือสื่ออื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เห็นความสำคัญของหนังสือและ

เทคโนโลยีมาในการเรียนการสอน และมีการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้นักศึกษาเกิดความสามารถทางวิชาการที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Chittmittrapap (2010) ได้กล่าวถึงครูต้องมีการปรับบทบาทของตนเองในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมากของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hnuplong, Meebua & Nillakan (2018: 189) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต สาขาการจัดการวัฒนธรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์มีความคิดเห็นด้านอัตลักษณ์บัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้สูงสุด คือ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Punchatree (2016: 226-229) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นครูมี 5 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู 2) ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู 3) ด้านคุณภาพจริยธรรมในวิชาชีพครู 4) ด้านบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู และ 5) ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพครู และแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครู ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ในศาสตร์หรือวิชาชีพเฉพาะ รวมทั้งการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา พบว่าควรมีพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสบการณ์หลากหลาย เช่น ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการทำงานเป็นทีม แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะที่จะทำให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมได้ ควรได้รับส่งเสริมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา จะทำให้นักศึกษามีประสบการณ์หลากหลายทั้งงานสอน งานวิชาการต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ Lowriendee & Mongkol (2002: 12) ที่กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มีกำหนดให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฝึกนักศึกษาในหลักสูตรบัณฑิตทางการศึกษา และมุ่งให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการกิจอันเป็นวิชาชีพครูทั้งหมด โดยมีอาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง และบุคคลที่เกี่ยวข้องให้คำแนะนำ ดูแล กำกับอย่างใกล้ชิด เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ และมีโอกาสพัฒนาสมรรถภาพของตน ทั้งงานวิชาการ งานวิชาชีพครู และพัฒนาบุคลิกภาพอันจะนำไปสู่การเป็นครูที่ดีมีคุณภาพ และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ Tuptimmunag (2008: 15) ได้กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์สอน เป็นการสะสมประสบการณ์ และพัฒนาประสบการณ์การสอนของตน จนเกิดทักษะทุกด้าน เกิดความแคล่วคล่องชำนาญในการสอน ส่งผลให้งานมีคุณภาพ สอดคล้องกับ Homfung, Ruamsuk, Natha, Kamnuengphon, Panyajirawut & Puangphong (2016) ได้ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผู้ใช้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสาขาวิชาภาษาไทยที่ฝึกประสบการณ์ในการศึกษาในปีการศึกษา 2559 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านผลงานที่เสร็จตามกำหนดเวลา ผลงานมีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Olasehinde (2015: 130) ที่ทำวิจัยเรื่อง An Evaluation of the English Component of the General Studies Curriculum for Nigerian Polytechnics

SHIRLEY TAY SIEW HONG และ AN EVALUATION OF TEACHING OF SCIENCE IN ENGLISH IN A RURAL SCHOOL IN SABAH พบว่า หลักสูตรที่มีคุณภาพทำให้สามารถผลิตผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้จริง

นอกจากนี้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีคุณลักษณะในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการเตรียมตัวที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคตสืบไป สอดคล้องกับ Tungkapipop (2000: 11-12) ที่กล่าวถึง คุณลักษณะด้านจรรยาของครู ที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมในการปฏิบัติในลักษณะของครูที่ดี โดยนักศึกษาควรมีความประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับฐานะความเป็นนักศึกษาครู การร่วมทำงานกับผู้ร่วมงาน และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็น เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศในการพิจารณาในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตน และพัฒนางานที่ตนเองรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตลอดจนสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู ควรให้ความสำคัญ สนใจ และเอาใจใส่ในคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย

2. ควรขยายความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอเชิงนำไปใช้

1. คณาจารย์ผู้สอนสาขาสังคมศึกษา ควรพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้อยู่ในระดับมาตรฐานและมีคุณภาพให้ได้รับการยอมรับในสังคมอย่างต่อเนื่อง

2. เป็นแนวทางในการพัฒนา การผลิตบัณฑิตให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษารับรองและเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร

3. ควรมีการติดตามผลของนักศึกษาที่จบไปแล้ว หรือบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรการวิจัย เรื่องการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐาน

References

- Amonvivat, Sumon. (2011). **Education and the Challenge of Change** (ครูศึกษากับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย). Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Chittmittrapap, Sutthiporn. (2010). **Global Changes on Learning in 21 Century: Development of Professional Teachers** (การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ”). Bangkok: The Higher Education Commission.
- Department of Curriculum and Instruction. (2016). **Manual of Field Experiences** (คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ). Nakhon Pathom: Faculty of Education, Silpakorn University.
- Faculty of Education, Silpakorn University. (2015). **Teacher Handbook** (คู่มืออาจารย์). Nakhon Pathom: Faculty of Education, Silpakorn University.
- Homfung, Chonticha., Ruamsuk, Somporn., Natha, Nattakit., Kamnuengphon, Rojana., Panyajirawut, Wanwisa. & Puangphong, Pairin. (2016). Evaluation of Bachelor of Education program in Thai Language. Nakhon Pathom: Faculty of Education, Silpakorn University (การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร). **Veridian E-Journal**, 9(3): 408-420
- Hnuplong, Khwanta., Meebua, Sudawan. & Nillakan, Lunjakon. (2018). The Study of Desired Characteristics of Graduates from Creative Cultural Management Program, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University (การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต สาขาการจัดการวัฒนธรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช). **Narkbhut Paritat Journal**, 10(Special Issue): 189-200.
- Koehler, M. J. & Mishra, (2008). Introducing TPACK. In **Handbook of technology pedagogical content knowledge for educators**, edited by The AACTE Committee on Innovation & Technology, pp. 3-29. New York: Routledge.
- Lowriendee, Watchara. & Mongkol, Prasert. (2002). **A study of supervisory behaviors of the university supervisors, and the implementation of supervisory behaviors to train the 4th year pre-service teachers in teaching practicum experiences**, Faculty of Education, Silpakorn University (การศึกษาพฤติกรรมการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศและการนำพฤติกรรมการนิเทศไปใช้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร). Nakhon Pathom: Faculty of Education. Silpakorn University.
- Office of Quality Assurance in Education, Silpakorn University. (2015). **The handbook of report writing of the internal educational quality assurance in the curriculum level**, Silpakorn University (คู่มือการเขียนรายงานการประกันคุณภาพการศึกษภายใน ระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยศิลปากร). Nakhon Pathom: Silpakorn University.

- Office of the Higher Education Commission. (2009). **Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF) 2552 (กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552)**. Bangkok: Office of the Higher Education Commission.
- Olasehinde, M. O. (2015). An Evaluation of the English Component of the General Studies Curriculum for Nigerian Polytechnics. **English Language and Literature Studies**, 5(2): 123-135.
- Punchatree, Nuttamon. (2016). **The Enhance of Teacher Characteristics of the student of the Faculty of Education, Rajabhat University (การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ)**. Nakhon Pathom: Faculty of Education, Silpakorn University.
- Pandee, Sujitra. & Uamcharoen, Suthep. (2016). Development of constructionist learning Model to promote Creativity for teacher college students (การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สร้างสรรค์ด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู). **Veridian E-Journal**, 9(3): 1382-1398.
- The Teachers Council of Thailand. (2008). **Meaning of Educational Professionalism**. [Online]. Retrieved March 7, 2017 from <http://education.dusit.ac.tha/QA/articles/doc02.pdf>
- Tungkapipop, Nikom. (2000). **The development of Professional field Experience, Faculty of Education. Silpakorn University (การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร)**. Nakhon Pathom: Silpakorn University.
- Tuptimmunag, Manop. (2008). **A study of satisfaction of school administers, mentor teachers and university supervisors towards student teachers in the Faculty of Education, Silpakorn University (รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศที่มีต่อนักศึกษาฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร)**. Nakhon Pathom: Faculty Education, Silpakorn University.
- Yunyaow, Pichayapa. (2014). **Contexts and Concepts of Thai educational management (บริบทและแนวคิดการจัดการศึกษาไทย)**. Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University.